

Oponentský posudek

MgA. Radka Prošková, *Fundraising v oblasti kultury se zaměřením na klasickou hudbu*, disertační práce, HAMU Praha, 2020

Není příliš častým zvykem zahájit oponentský posudek disertační práce citací z jejího závěru. Přesto udělám výjimku a ocituji větu ze závěru práce. Větu, která je pro mne tím nejlepším zdůvodněním potřebnosti a užitečnosti předkládané velmi objektivní disertační práce:

„Kultura je pro společnost nezbytná a nejlépe se jí daří, když je svobodná a nezávislá (na politice, firemní strategii, názorech členů grantových komisí atd.). Jedním ze způsobů, jak tuto svobodu a nezávislost rozvíjet, je fundraising. (str. 175, cit. práce)“

Zvolené téma práce považuji za nesmírně užitečné, dosud nebylo v této hloubce a tematickém záběru nikým zpracováno, a paradoxně velmi aktuální právě v době, kdy se musíme vyrovnávat s následky pandemické a bohužel i ekonomické krize. Radka Prošková navázala ve své disertační práci na svoje předchozí teoretické úvahy i na praktickou činnost v této oblasti. Stát (možná přesněji řečeno „veřejné finance“), který zdánlivě řeší formou náhrad a subvencí řadu krizových problémů, se může v brzké době ukázat zejména v oblasti hudby a v širším slova smyslu i celé kultury jako velmi problematický partner. Bohužel, s určitými náznaky na různých místech v terénu jsem se už setkal během psaní tohoto posudku, tj. na počátku srpna 2020.

Práce je pro mne přesvědčivým důkazem, že mladá nastupující generace se snaží finanční problémy v kultuře řešit samostatně a daleko invenčněji než pouhým spoléháním na státní (veřejné) grantové případně další dotace, ale začíná se orientovat na i v oblasti dobrovolného dárcovství, čímž otevírá fakticky tolikrát zmiňovanou a frekventovanou otázku rozvoje tzv. občanské společnosti.

Z tohoto důvodu oceňuji autorčin názor, že neustálá výmluva o nerozvinutém dárcovství a nedostatečně vyspělé společnosti (a v klastrech výmluv bychom mohli pokračovat) je jen frázovitě kliše a nechuť vrhnout se aktivně do této oblasti. Souhlasím i s tím, že třicet a více let je již doba, kdy není možno neustále se vymlouvat na nedostatky minulého režimu a tento teoretický i praktický postoj autorky se mi líbí (str. 96). Do práce se promítají i autorčiny zkušenosti z výuky na HAMU a mohu potvrdit z osobní zkušenosti, že její přednášky na hodinách dramaturgie pro interprety se setkaly s velkým zájmem a přinesly užitečné informace z praxe.

Autorka ve své práci postupuje velmi logicky od pregnantních definic základních termínů ve druhé kapitole – Definice a vymezení pojmů. Je vidět, že pracuje s velmi detailní znalostí současného hudebního terénu, skutečných fundraiserů na „plný úvazek“ bychom v oblasti klasické hudby našli jen málo, velmi dobře rozlišuje a v řadě případů je to výsledek jejího studia i samostatné analýzy – donátorství, sponzorství, filantropii a charitu. Takové terminologické vyčištění je užitečné a přináší pojmovou i terminologickou přehlednost. Fundraising v historickém kontextu (kapitola 3) přináší hutný a zajímavý vhled do historie dárcovství a mecenášství, tady bych možná připomněl, že císařský dvůr v Římské říši a vlastně v období císařství i sám císař byl velmi úzce spojen (propojen) s pojetím státu a státními financemi, takže řada projektů by se dala nazvat z dnešního hlediska projekty

státními. Rudolf II na tom byl podobně, svými úžasnými sbírkami a neuvěřitelnou podporou umělců, umění i nejrůznějších dalších aktivit zruinoval státní pokladnu (ostatně podobně na tom byl další velký podporovatel umění „pohádkový král“ Ludvík Bavorský). Autorka však dobře odlišuje pracovní vztah (Haydn a Esterházy) od skutečného mecenášství – například Lobkovic a Beethoven.

Těžištěm práce je pak kapitola 4 – Dělení a typy fundraisingu, kde autorka precizně klasifikuje a analyzuje celou soustavu zdrojů grantového a ngrantového fundraisingu s tím, že dokáže dobře popsat výhody a nevýhody obou těchto oblastí. Tato kapitola, ostatně jako celá disertační práce, může sloužit jako potřebné kompendium vědomostí pro studenty HAMU nejen na Katedře hudební produkce, ale i pro ostatní obory, s problematikou financování projektů se setká ve svém profesionálním životě většina absolventů. Autorka dovede využít i grafických modelů a tabulek - upozorňuji zejména na velmi zajímavou a užitečnou tabulku na str. 61. Autorka zmiňuje i často diskutovaný problém daňových asignací, při obhajobě bych s ní rád debatoval o jejím názoru na případnou aplikaci daňových asignací do české daňové legislativy, rád bych znal její názor.

Zajímavý je i rozbor tzv. životního cyklu dárce, dal by se aplikovat možná i na generační cyklus – od první generace „gründerů“ s mnohdy nevybíravými a často i nečistými způsoby zbohatnutí až k jistému hlasu svědomí nebo procitnutí v druhé nebo třetí generaci.

Další otázkou, kterou bych rád s autorkou při obhajobě otevřel, je problematika etických otázek ve fundraisingu. Už několikrát jsem se setkal s řadou paradoxů v této oblasti, zmíněná nechut' volit nebo spíše někdy i přiznat sponzoring nebo dárcovství z oblasti zbrojního průmyslu, alkoholu, tabákového průmyslu, hazardu a podobně a jistou benevolenci v některých případech. Zejména hazard a odvody do místních rozpočtů. Řada animozit vznikla tam, kde organizace byla z osmdesáti procent závislá na veřejných financích a na otázku, jak odlišit čisté a nečisté veřejné finance, které také pocházejí ze všech zmíněných oblastí, pokud jsou daněny, (některé nechci ani jmenovat, ale asi všichni víme, jaké to jsou oblasti v určitém specifickém typu filmové a videoprodukce), nebyl nikdo z vedení těchto společností ani schopen ani ochoten odpovědět. Jaký má názor autorka na tuto problematiku?

I kapitoly 6, 7 a 8 (o té jsem se zmínil v předchozím textu a etických otázkách ve fundraisingu) tvoří velmi důležitou a velmi dobře vypracovanou součást předkládané práce a svědčí o důkladné teoretické přípravě, praktických zkušenostech i schopnosti samostatného přístupu.

Součástí práce je i analýza a ukázka modulů v předmětu Získávání finančních zdrojů, tento předmět autorka s úspěchem přenášela v rámci svého doktorandského studia na HAMU a spolupráci s ní v tomto oboru doporučuji i pro budoucí akademické roky HAMU, jak jsem již výše zmínil.

V kapitole 10 podnikla autorka i samostatnou případovou studii, která srovnává fundraising hudebních festivalů, její záběr byl samozřejmě limitován především ochotou daných subjektů poskytnout všechny požadované informace, ale metodologicky byl celý průzkum proveden vzorně a přináší velmi zajímavé údaje. Obecně lze říci, že autorka umí využívat a zpracovávat respektive interpretovat řadu statistických údajů a poznatky existující odborné literatury

(svědčí o tom i seznam literatury a zdrojů). Její práce má velmi srozumitelný jazyk i formu, byť se zabývá často velmi složitými jevy.

Práci považuji za nesmírně užitečnou, zdařilou, pro mne osobně i velmi inspirativní a z hlediska Katedry produkce na HAMU i celé HAMU za skutečně reprezentativní, určitě by měla být vydána a zpřístupněna ať už v klasické „papírové“ nebo elektronické formě.

Plně doporučuji k obhajobě a těším se na diskusi!

Praha, 4. srpna 2020

Prof. PhDr. Jiří Štílec, CSc